

Fokus på mindre sager om økonomisk kriminalitet

Af professor Lars Bo Langsted
Aalborg Universitet

De store økonomiske forbrydelser skal nok blive efterforsket, tiltale blive rejst og domfældelse finde sted – hvis det altså var forbrydelser. Statsadvokaten for Særlig Økonomisk kriminalitet – bagmandspolitiet i daglig tale – tager sig af Nordisk Fjer-sager, Claus Riskær Petersen – sager, Midtbank-sager o.s.v. Nogle gange har det været diskuteret om domstolene nu også var gearet til at behandle de mere komplicerede af slagsen, skulle man anvende særligt sagkyndige domsmænd? Kunne og burde sagsbehandlingstiden speedes op? O.s.v. Men i det store og hele fungerer indsatsen på dette niveau.

Der er imidlertid også et andet niveau: mindre sager om økonomisk kriminalitet. Virksomhedsejere, der ser lidt let på skattelovgivningens regler, virksomhedsejere, der op til en konkurs fjerner nogle aktiver, begunstiger lidt familie på de øvrige kreditorers bekostning, personer, der laver lidt småfifleri (nogle ville måske kalde det bedrageri) over for kunderne, personer, der laver bogførings- og regnskabsfusk i forbindelse med de øvrige lyssky aktiviteter o.s.v. – hvad med dem? Hvem tager sig af deres kriminalitet og sørger for at den bliver efterforsket og retsforfulgt?

Det sørgelige, men desværre sande svar er, at det er der ikke rigtig nogen der gør. I hvert fald ikke nogen, der gør det på en systematisk og effektiv måde. Lovgivningen på området er for så vidt i orden og har tilrettelagt rammerne for, at også sådan kriminalitet kan blive afdækket på ordentlig vis. Ender det f.eks. med en konkurs og har boet så mange værdier, at der skal foretages en egentlig konkursbehandling, har kurator f.eks. pligt til at indgive anmeldelse derom til det lokale politi. Ifølge retsplejeloven skal politiet så efterforske og eventuelt rejse tiltale ved retten, såfremt mistanken måtte blive bestyrket. Ja faktisk så pålægger retsplejeloven ikke alene politiet at iværksætte efterforskning på baggrund af en anmeldelse, politiet skal også af egen drift foretage efterforskning "når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold ... er begået", som det hedder i retsplejeloven.

Formelt set burde systemet og det net, som der lægges ud for at finde og strafforfølge også de "mindre" økonomisk kriminelle, altså virke. Det gør det bare ikke. Det er klart, at der også i ny og næ efterforskes og rejses sager af denne art, men det sker sjældent. Spørger man kuratorer, om de aktivt leder efter kriminelle forhold i boerne, er svaret alt for ofte, at det bruger man ikke ressourcer på – primært fordi man har dårlige erfaringer med at få politiet til at tage imod anmeldelserne og gøre noget ved dem. På skatteområdet har lovgiver løst problemet med at lade skattemyndighederne selv få kompetence til at behandle alle de sager, der kan afgøres med bøder – og det er naturligvis de fleste af denne type sager, men de sager hvor der kan blive tale om frihedsstraf skal overgives til politiet. Og når det sker, sker det desværre også, at der ingenting sker. Det forekommer sjældnere på skatteområdet, at politiet slet ikke tager imod anmeldelserne (ofte vil sagerne nemlig være næsten færdigpakke og skattejuraen udredt, når politiet får disse sager), men ikke sjældent kan skattevæsenets personale opleve, at sagerne ikke prioriteres højt i politikredsene, og at der ikke er den helt store skattestrafferetlige kompetence ved det lokale politiembede.

Det er naturligvis dybt utilfredsstillende, at forholdene er, som her opridset, og det er i frustration og ærgrelse især over dette, man skal vurdere to forslag, der netop har været omtalt i dagspressen. Det ene forslag er fremsat af skatterevisorforeningen, SRF, og det andet af en arbejdsgruppe indenfor politiet.

Skatterevisorernes forslag – og man skal her vide, at skatterevisorer ikke er "almindelige" revisorer med speciale i skatteret, men derimod en forening af ansatte i skattevæsenet – går ud på, at man opretter en statsadvokatur for særlig skatterelateret økonomisk kriminalitet. Som foreningen selv udtrykker baggrunden for forslaget: "det giver ikke mening, at skattemyndighederne har en kontrolstrategi om at sætte hårdt ind mod økonomisk kriminalitet, hvis der ikke samtidig sker en oprustning hos politi, anklagemyndighed og domstolene". SRF er forsigtig med at foreslå, hvilken anknævnelse dette nye bagmandspoliti skulle have – om det primært skulle være tilknyttet politiet eller skattemyndighederne – men frustrationen hos foreningens medlemmer er åbenlys.

Det andet forslag, der udspringer af en arbejdsgruppe fra politiets egne rækker, indebærer bl.a. oprettelse af seks regionale efterforskningscentre, hvor man kan oparbejde en særlig ekspertise hos såvel politifolk som jurister blandt andet inden for området økonomisk kriminalitet. Samtidig fokuseres på det u hensigtsmæssige i at arbejde med en skarp opdeling mellem ordens- og kriminalpoliti, idet denne opdeling ses som en hindring for en effektiv ressourceudnyttelse og –allokering til de steder, hvor der aktuelt måtte være særlige behov. Baggrunden for dette forslag er bl.a. en konstateret uensartethed i de enkelte politikredses behandling af sager om mere "kompliceret" kriminalitet, være sig it-kriminalitet eller anden særlig kriminalitet.

Uden at skulle gå ind i en detail-vurdering af de to forslag, er det oplagt at skatterevisorernes forslag er det mindst attraktive. For det første ville det ikke løse det generelle problem med manglende og uensartet behandling af andre typer af straffesager end de sædvanligt forekommende (og behandlede), for det andet ville det medføre en yderst vanskelig – både generel og konkret – afgrænsning mellem de typer af sager, som "skattebagmandspolitiet" skulle behandle og andre typer af sager, og for det tredje vil den ressource- og omstillingssmidighed, som er nødvendig, ikke blive opfyldt ved forslaget.

Mere gennemførligt forekommer politiets eget forslag at være. Om den ekspertise, der nødvendigvis må findes i politi og anklagemyndighed, bedst opdyrkes i regionale efterforskningscentre, ved gennemførelse af en ændret politikredsinddeling og indførelse af et enhedspoliti eller på anden måde, kræver nøjere overvejelser, men behovet for en organisations- og strukturændring er evident. Kombinerede man eventuelt sådanne ændringer med f.eks. ansættelse af specialister, være sig indenfor skatteområdet, it-området, miljøområdet eller andet, ville man både kompetence- og organisatorisk være klædt langt bedre på end man er i dag. Man ville samtidig undgå den overordentligt uheldige tendens, der desværre ses hyppigere og hyppigere, til at henlægge strafforfølgning til administrative myndigheder i erkendelse af, at disse opgaver ikke (kan) løftes i det sædvanlige straffeprocessuelle system.

Uanset om man måtte finde de beskrevne forslag mere eller mindre velegnede til at blive ført ud i livet, er man nødt til at tage de frustrationer og problemer, der reelt ligger bag forslagene, særdeles alvorligt. Forslagene er kommet nu, fordi de mennesker, der til dagligt ser den mangelfulde og/eller helt manglende indsats på disse områder, er helt enige om, at der må ske noget.

Hvis man fra politisk hold mener, at også den type kriminalitet, der her er tale om, skal forfølges i overensstemmelse med lovgivningen, er det bydende nødvendigt, at der sker noget. De organisationsforandringer, der skal til, skal igangsættes og der skal afsættes tid og

ressourcer dertil. De systemer, der skal indgå i denne forandringsproces, er helt øjensynligt parate til det, og der mangler alene den fornødne vilje til at prioritere dette højere end den ad hoc anvendelse af især politiets ressourcer, der kræves for at tilfredsstille øjeblikkets politiske behov. Hvis vi skal have et politi og en anklagemyndighed, der på én og samme tid skal være i stand til professionelt at sætte ind mod voldskriminalitet, at efterforske konkursrytteri, at gennemtrawle rockermiljøerne, at håndtere de mere komplicerede skattesager, at rydde Pusher Street, at lave hastighedsmålinger på motorvejene, at procedere i insider-sager, at efterforske miljølovsovertrædelser, at optrevle børneporneringe, at bekæmpe terrorisme og at forudsige og forebygge økonomisk kriminalitet, skal de organisatoriske rammer laves om – nu!

Foretager vi os fortsat intet, vil frustrationerne hos de implicerede blot vokse og kriminaliteten vil florere stadig mere uhæmmet uden for de aktuelle indsatsområders projektørlys.